

К.В. Васильєв

бакалавр,

О.П. Омельяненко,

канд. екон. наук, доцент

ORCID: 0000-0003-4628-2237

Київський національний університет будівництва і архітектури,

м Київ, Україна

МАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ: СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ

Сукупність майна, коштів і нематеріальних активів формують активи підприємства. Це будівлі, споруди, машини й устаткування, матеріальні запаси, банківські вклади, цінні папери, а також інтелектуальний продукт, патенти, авторські права, у які вкладені кошти власників, боргові зобов'язання інших підприємств, особливі права на використання ресурсів. Активи – це майнові ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому [1].

Активи підприємства являють собою економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, які використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку. Активи підприємства класифікують за багатьма ознаками, зокрема за формами функціонування виділяють: матеріальні активи; нематеріальні активи; фінансові активи [1].

Матеріальні активи – це засоби підприємства, які мають матеріально- речову форму і грошову вартість, наприклад, будівлі, споруди, машини, сировина, матеріали, готова продукція тощо. Матеріальні активи підрозділяються на відтворювані (основні засоби, запаси матеріальних оборотних засобів, матеріальні і художні цінності) і невідтворювані (земля, надра).

Нематеріальні активи – це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані й утримуються з метою використання для виробництва, торгівлі, з адміністративною метою або надання в оренду іншим особам. Їхніми об'єктами можуть бути: права на об'єкти промислової власності – права на винаходи, промислові зразки, товарні знаки і знаки обслуговування, "ноу-хау", авторські права – виключне право на видання, публічне чи інше використання здобутків науки, літератури чи мистецтва; права користування землею й іншими природними ресурсами; програмне забезпечення обчислювальної техніки.

Фінансові активи – це група господарських засобів підприємства у формі грошових коштів та інших фінансових інструментів, які належать підприємству. До цієї групи належать грошові кошти, довгострокові та поточні фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

За характером участі в господарському процесі активи підприємства поділяються на оборотні і необоротні.

Оборотні активи – це сукупність майнових цінностей підприємства, які обслуговують поточну господарську діяльність підприємства і повністю споживаються протягом одного операційного циклу. У практиці бухгалтерського обліку до оборотних активів належать майнові цінності всіх видів із терміном використання до року. Основними елементами оборотних активів є виробничі запаси, біологічні активи, готова продукція, поточна дебіторська заборгованість, грошові кошти на рахунках у банках і в касі.

Необоротні активи призначені для тривалого використання в процесі фінансово-господарської діяльності. До них відносять основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові вкладення, а також незавершене будівництво, довгострокову дебіторську заборгованість. Кошти, інвестовані в необоротні активи, які функціонують багато років, вилучаються з обороту на тривалий період і не можуть бути оперативно використані на інші цілі. Тому інвестиції в необоротні активи, як правило, здійснюються за рахунок довгострокових джерел фінансування і оцінюються з погляду їхньої доцільності. Основні засоби є найважливішою складовою необоротних активів, оскільки є необхідними при організації будь-якого виробничого процесу. Кошти, інвестовані в основні засоби, так само як і самі основні засоби є основним капіталом підприємства [3].

За характером обслуговування окремих видів діяльності активи підприємства поділяють на операційні активи і інвестиційні активи.

Операційні активи являють собою сукупність майнових цінностей, які використовуються в операційній діяльності підприємства з метою отримання операційного прибутку. До складу операційних активів підприємства включають основні засоби, нематеріальні активи, які обслуговують операційний процес, оборотні активи (вся їх сукупність за мінусом короткострокових фінансових інвестицій) [3].

Інвестиційні активи характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, пов'язаних з здійсненням його інвестиційної діяльності. До складу інвестиційних активів відносять незавершене будівництво, довгострокові фінансові інвестиції, короткострокові фінансові інвестиції.

Підвищення ефективності суспільного відтворення за рахунок посилення виробничої діяльності всіх підприємств реального сектори економіки можливі лише за умови інтенсифікації відтворення та покращення використання наявних основних фондів та інших активів за рахунок збільшення обсягу інвестицій у матеріальні цінності. Світова практика показує, що такі інвестиції є важливим каталізатором виробництва та основою стабільного економічного зростання, як окремих суб'єктів господарювання, і держави.

Інвестиції в матеріальні активи - це вкладення цінностей чи коштів на придбання, створення чи поліпшення матеріальних активів, використання яких у майбутньому сприятиме отриманню чи збільшенню економічних вигод, приросту капіталу та прибутку. Використовуються різні визначення, що розкривають облікову сутність таких інвестицій у залежності від стадії їх здійснення та потребують на певних етапах інноваційного обліково-інформаційного забезпечення.

За характером володіння виділяють власні активи підприємства, орендовані (лізингові) та безоплатно отримані.

Власні активи характеризують майнові цінності підприємства, які належать йому на правах власності, знаходяться у постійному його володінні і відображаються в складі балансу. Орендовані активи характеризують майнові цінності підприємства, залучені ним для здійснення господарської діяльності на правах оренди. Безоплатно отримані активи характеризують майнові цінності, передані підприємству для тимчасового господарського використання на безоплатній основі іншими суб'єктами господарювання.

Список використаних джерел:

1. Інструкція по застосуванню Плану рахунків активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 05.11.2018.

2. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 600 с.

3. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий та податковий аспекти. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 8.

4. Давидюк Т.В., Маноїленко О.В., Ломаченко Т.І., Резніченко А.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.